

ФОНЕТИКА СТАРОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ МОВИ

1. Знайдіть співвідношення між графічним позначенням кириличних літер та їх звучанням:

1) Ѧ (юсь малыи)	а) [ie]
2) Ѣ (ятъ)	б) [e]
3) Ѥ (зѣло)	в) [dz]
4) Ѧ (кръ)	г) [d]

2. Знайдіть співвідношення між графічним позначенням кириличних літер та їх звучанням:

1) Ж (юсь большии)	а) [o]
2) ЦИ (штга)	б) [шт]
3) Ъ (кръ)	в) [ы]
4) Ы (кры)	г) [ě]

3. Укажіть тип фонетичної системи старослов'янської мови раннього періоду:

- а) вокалічно-консонантна;
- б) консонантно-вокалічна;
- в) вокалічна;
- г) консонантна.

4. Зазначте складові закони, які діяли у старослов'янській мові IX ст.:

- а) закон відкритого складу;
- б) закон складового сингармонізму;
- в) закон відкритого складу, закон складового сингармонізму;
- г) звукова організація складу носила довільний характер.

5. Літерами и, ѡ, Ѧ, Ѣ, е позначалися голосні:

- а) переднього ряду;
- б) заднього ряду;
- в) середнього ряду;
- г) низького піднесення.

6. Носовий характер юсів (Ѧ, Ж) відкрив:

- а) А. Мейє;
- б) П. Селищев;
- в) І. Ягич;
- г) О. Востоков.

7. Літери Ѧ (юсь малыи), Ж (юсь большии) у старослов'янській мові IX ст. позначали відповідно звуки:

- а) [e+n], [o+n];
- б) [e], [o];
- в) [ä], [ÿ];
- г) [a], [y].

8. Якому із запропонованих фонетичних значень відповідає Ѣ у кириличній абетці:

- а) [iea];
- б) [ie];
- в) [æ];
- г) [i].

9. Знайдіть рядок, у якому допущено помилку в поділі слів на склади:

- а) мо-лит-ва, доб-ро, остро-въ, и-ше-дъ, о-у-хо;
- б) не-сти, до-мъ, ро-ждь-ство, чрь-нъ, срь-дь-це;
- в) прь-сте-нь, въ-скрь-снж-ти, по-чрь-па-ло, о-гнь, влъ-къ;
- в) брь-въ-но, ра-сть-ла-ти, бра-тъ-ство, же-злъ, гръ-дъ.

10. Знайдіть рядок, у якому сонорні р, л не є складотворчими:

- а) лестъ, крѣвъ, крѣстъ, брѣвъ;

- б) влѣкъ, жрьдѣ, влѣхвѣ, влѣгары;
- в) мръзостѣ, ргѣтань, слѣнце, жрьло, тврьдѣ;
- г) чрьнѣ, плѣкъ, чрьта, грѣдѣ, безмлѣвиѣ.

11. У якому рядку подано споконвічно тверді приголосні старослов'янської мови:

- а) ж, ч, ш, жд шт, дз;
- б) д, т, з, с;
- в) б, п, в, м;
- г) г, к, х.

12. У якому рядку подано літери на позначення споконвічно м'яких приголосних старослов'янської мови:

- а) ж, ч, ш, жд шт, дз;
- б) д, т, з, с;
- в) б, п, в, м;
- г) г, к, х.

13. Вкажіть рядок, де всі виділені зредуковані стоять у сильній позиції:

- а) сѣнѣ, сѣна, вѣдова, крьстѣ;
- б) жьдати, чьстѣ, отьца, дьнѣ;
- в) дѣждѣ, сѣхнжти, шьвьць, лѣжь;
- г) тѣшта, тѣма, врьхѣ, жьньць.

14. Вкажіть рядок, де всі виділені зредуковані стоять у слабкій позиції:

- а) сѣнѣ, сѣна, вѣдова, крьстѣ;
- б) жьдати, чьто, отьца, плѣкъ;
- в) дѣждѣ, сѣхнжти, шьвьць, олѣжа;
- г) тѣшта, тѣма, врьхѣ, жьньць.

15. Віднайдіть характеристику фонему:

- 1) /y/ а) голосна, переднього ряду, високого піднесення, повного творення, ротова;
- 2) /o/ б) голосна, заднього ряду, високого піднесення, повного творення, ротова;
- 3) /и/ в) голосна, заднього ряду, середнього піднесення, повного творення, ротова;
- 4) /o/ г) голосна, заднього ряду, середнього піднесення, повного творення, носова.

16. Визначте фонему за її характеристикою:

- 1) приголосна, передньоязикова, африката, глуха, м'яка; а) /м/
- 2) приголосна, передньоязикова, африката, дзвінка, м'яка; б) /н/
- 3) приголосна, губна, носова, проривна, сонорна, тверда; в) /дз'/
- 4) приголосна, передньоязикова, носова, проривна, сонорна, тверда. г) /ц'/

17. Зіставте виділений зредукований та пояснення його позиції в слові:

- 1) шьвьць а) слабка в абсолютному кінці слова
- 2) польза б) слабка перед складом із зредукованим у сильній позиції
- 3) градѣ в) слабка перед складом із голосним повного творення
- 4) жьньць г) сильна перед складом із зредукованим у слабкій позиції

18. Праслов'янська мова функціонувала:

- а) до I ст. н. е.;
- б) до VI ст. н. е.;
- в) до IX ст. н. е.;
- г) такої системи не існувало.

19. Тенденція до висхідної звучності виникає:

- а) у праіндоевропейській мові пізнього періоду;
- б) у середній період праслов'янської мови;
- в) після розпаду праслов'янської мови;

г) у старослов'янській мові.

20. Якими причинами було викликано існування дифтонгів і дифтонгічних сполук у праслов'янській мові:

- а) це були спонтанні звукові зміни;
- б) законом складового сингармонізму;
- в) тенденцією до висхідної звучності;
- г) занепадом закону відкритого складу.

21. Старослов'янський голосний **ѧ** виникає з:

- а) *ō, *ā;
- б) *ǫ, *ǎ;
- в) *ǔ;
- г) з дифтонгів.

22. Старослов'янський голосний **Ѣ** виникає з:

- а) *ī;
- б) *ī̄;
- в) *ǔ;
- г) *ě.

23. Старослов'янський голосний **Ѥ** виникає з:

- а) *ī;
- б) *ī̄;
- в) *ǔ;
- г) *ě.

24. Правильно подано архетипи старослов'янських слів **брѣгъ**, **млѣко**, **злато**, **прахъ** у рядку:

- а) *breg, *molko, *zolto, *porh;
- б) *breg, *molko, *solto, *porh;
- в) *berg, *melko, *zolto, *porh;
- г) *breg, *molko, *zolto, *proh.

25. Співвіднесіть рефлекси праслов'янських сполук *or, *ol, *er, *el із групами мов, де вони отримали відповідний вияв:

1) *tort, *tolt, *tert, *telt;	а) праслов'янська
2) *trot, *tlot, *tret, *tlet;	б) західнослов'янські
3) *trat, *tlat, *trѣt, *tlѣt;	в) східнослов'янські
4) *torot, *tolot, *teret, *telet.	г) південнослов'янські

26. Знайдіть співвідношення результату змін сполучень *tort, *tolt, *tert, *telt і мовами, в яких фіксуються подані слова:

1) grod, brzeg, mleko, słodki;	а) праслов'янська
2) *gordъ, *bergъ, *melko, *soldъ;	б) західнослов'янські
3) градъ, брѣгъ, млѣко, сладъкъ;	в) східнослов'янські
4) город, берег, молоко, солодкий.	г) південнослов'янські

27. Виберіть рядок, де сполучення ра, ла, рѣ, лѣ не утворилися з праслов'янських *tort, *tolt, *tert, *telt:

- а) **клада**, **млѣко**, **мразъ**, **брѣза**;
- б) **трава**, **слава**, **бракъ**, **хлѣбъ**;
- в) **прати**, **срѣда**, **брѣгъ**, **градъ**;
- г) **стражъ**, **хладъ**, **грахъ**, **крава**.

28. Якими причинами було викликано палаталізації у праслов'янській мові:

- а) це були спонтанні звукові зміни;
- б) законом складового сингармонізму;
- в) тенденцією до висхідної звучності;
- г) занепадом закону відкритого складу.

29. Оберіть рядок, де зафіксовано наслідки І палаталізації:

- а) жена, соўша, слышати, жаръ;
- б) доўси, оўченици, влжж, тлѣчеши;
- в) соўшити, чѣто, почити, мрачѣнѣ;
- г) слышишь, частѣ, дроўзи, шѣдѣши.

30. Оберіть рядок де виділені звуки утворюються в результаті II палаталізації:

- а) велице, вразє, пѣци, сносѣ;
- б) нозѣ, крѣпцѣ, зрьцало, рѣци;
- в) возѣ, грѣси, отѣрицати, старьць;
- г) кѣназь, мѣнози, отроки, дѣвица.

31. Віднайдіть шлях походження виділених звуків:

1) зємла;	а) *lj
2) поле;	б) *chj
3) ноша;	в) *mj
4) соўша.	г) *sj